

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Vår dato: 19.12.2022

Fleksibel utdanning Norges innspill til Utsynsmeldingen

Fleksibel utdanning Norge er en medlemsorganisasjon med over 65 medlemmer fra hele utdanningsspekteret; fra de store universitetene til de minste nettskolene; de private, ideelle og de offentlige; lokale, regionale og nasjonale kompetanseaktører. Sammen arbeider vi for at god utdanning og opplæring skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av bosted, livssituasjon og individuelle behov.

Hva vi legger i «kompetanse» vil være forskjellig fra bransje til bransje, og hva som gir god læring hos voksne avhenger av den enkeltes forutsetninger. Vi mener derfor at det er viktig å ta i bruk hele mangfoldet av aktører innen kompetanseutvikling, opplæring og utdanning. Vi samarbeider med partene i arbeidslivet og med myndigheter, og mener et firepartssamarbeid der utdanningssektoren er den fjerde part, må løse fremtidens kompetansebehov.

Fleksibilitet i utdanning og opplæring er mye mer enn nettundervisning, kveldsundervisning eller desentraliserte tilbud. Det fordrer at den lærende har stor grad av valgfrihet når det gjelder hvor, når og hvordan læringsaktiviteter gjennomføres.

Vi mener at et mangfoldig og kvalitetssikret tilbydermarked er nødvendig for at arbeidslivet og den enkelte skal få tilgang på nødvendig kompetanse

Alle gode krefter må inkluderes: offentlige og private aktører; nasjonale og lokale; UH, HYU, VGS og tilbydere av opplæring uten studiepoeng.

Fagskolesektoren er viktig for å dekke fremtidens kompetansebehov, og det gode utviklingsarbeidet som er startet i sektoren må fortsette. Forutsigbarhet i midler til drift er viktig for planlegging og dimensjonering.

Karriereveiledningstjenestene må ha oppdatert kunnskap om det mangfoldige utdanningslandskapet; både om høyere yrkesfaglig utdanning og om fleksible utdanningstilbud.

Ordningen med bransjeprogram bør fortsette og vi bør løpende høste kunnskap om hvordan de fungerer og motiverer til kompetanseheving innenfor sine respektive bransjer.

Fleksible og oppdaterte utdanningstilbud

HK-dir sier at: «*Fleksibel opplæring setter den lærende i sentrum ved å tilby et pedagogisk opplegg med flere alternativer for hvordan læringsaktivitetene kan gjennomføres. Kriterier for fleksibilitet inkluderer tid, sted, omfang, progresjon, vurdering, formalisering, samhandling og innhold.*¹»

Det er ikke et mål i seg selv at tilbudene skal være fleksible i alle disse dimensjonene, men utdannings- og opplæringstilbudene må ta utgangspunkt i den som skal lære. Spesielt kan fleksibilitet i når og hvor undervisningen skjer være viktig for voksne som skal ta utdanning mens de er i jobb, mens omfang og formalisering er eksempler på dimensjoner som kan være viktig for voksne som har lav formell kompetanse fra før.

Arbeidslivet etterspør korte, fleksible og relevante kurs og utdanninger. Det er viktig å ta med i beregningen at korte utdanninger ikke nødvendigvis er billigere å utvikle og levere enn lange, og at det ikke kan være av dårligere kvalitet. Fleksible utdanninger av høy kvalitet kan kreve store investeringer i tid og ressurser før oppstart av studiet. Det stiller krav til forutsigbarhet i finansieringen. Spesielt innen UH og HYU kan korte moduler være relativt dyrere enn mer omfattende tilbud fordi de krever omtrent like mye administrasjon, men gir mindre økonomisk uttelling. Å møte arbeidslivets behov på denne måten krever derfor økonomisk tilrettelegging. Utdanningstilbyderne kan ikke ta denne regningen alene.

Hvordan kan utdanningssystemet rigges slik at arbeidslivet i distriktene lettere kan få tak i kompetent arbeidskraft?

For arbeidslivet i distriktene vil det være en fordel å kunne oppdatere kompetansen hos sine ansatte fremfor å stadig måtte rekruttere ny kompetanse. Det krever tilgang på fleksibel og oppdatert utdanning og opplæring av høy kvalitet. Nettbasert undervisning, gjerne kombinert med samlinger, er måter å oppnå dette på. De kan leveres fra sentraliserte institusjoner til den enkelte, til arbeidsplassen eller i samarbeid med lokale aktører.

Studiesentrene (utdanningssentrene) er eksempel på aktører som er organisert ulikt, men som gjør viktige oppgaver innenfor sin region, og tilpasset regionenes unike behov. Gjennom dem tilbyr nettopp mangfoldet av utdanningsaktører fleksibel utdanning. Vi synes det er bra at

¹ <https://www.kompetansenorge.no/fleksibel-opplaring/>

regjeringen har vist at de vil satse på studiesentrene, og det er viktig at de får forutsigbarhet i sin finansiering.

Hvordan fjerne hindringer for deltakelse i kompetanseutvikling?

Spesielt når det gjelder voksne med lav formell kompetanse, kan det være viktig å fjerne barrierer. Fleksibilitet, tilrettelegging og høy kvalitet er stikkord.

Gode ordninger for realkompetansevurdering og tilbud spesielt basert på realkompetanse/arbeidserfaring heller enn vitnemål og studiepoeng kan lette veien inn for voksne som mangler dette.

Forsøk med moduliseringsordninger i grunnopplæring for voksne bør fortsette. Fylkeskommunene har egne nettskoler organisert på ulikt vis som har høy kompetanse på fleksibel opplæring for voksne på VGS-nivå. Privatisteksamener flere ganger i året, muligheten til å ta ett og ett fag og god teoriundervisning på nett kombinert med fagbrev på jobb er tiltak som bør utvikles videre.

Arbeidstakere med lavere formell kompetanse kan trenge flere insentiver for å oppdatere seg gjennom formell opplæring og utdanning. Det krever også at arbeidsgiver legger til rette for, og belønner deltakelse.

En kompetansereform for arbeidslivet

Vi viser til Virkes innspill om at vi trenger et system for å beskrive kompetanse opparbeidet gjennom arbeid. I dag har vi et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring som både binder institusjonene til fastsatte nivåer og som ikke inkluderer kunnskap, erfaring og kompetanse oppnådd utenfor det formelle utdanningssystemet. NOKUT er i gang med å evaluere NKR. Noen land i Europa, for eksempel vårt naboland Sverige, har nedlagt arbeid i å innpasse ikke-formelle kompetanser i sitt nasjonale rammeverk. Vi anbefaler at Norge vurderer å gjøre det samme.

En storstilt satsing på tilgang til utdanning i hele landet

Fleksibel utdanning Norges medlemmer er svaret på en slik satsing, de vet hva som skal til og de kan gjennomføre de nødvendige tiltak. De har kunnskapen, erfaringen og potensielt infrastrukturen. En kompetansereform er ikke mulig uten et godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet og utdanningssektoren, og med gode insentiver fra myndighetene. Det krever også et godt samarbeid mellom nasjonale, regionale og lokale aktører. Her tror vi på mangfold, ikke strømlinjeforming. Det betyr også flere ulike finansielle ordninger slik at utdanningsinstitusjonene

og kurstilbyderne og de andre utdanningsaktørene har en forutsigbarhet i sin finansiering. Samtidig må vi legge til rette for at innovasjon og utvikling i utdanning går hånd i hånd med innovasjon og utvikling i arbeidslivet for øvrig.

Vi stiller oss til disposisjon for dialog og utdyping av våre innspill.

Med vennlig hilsen

Kari Olstad
konstituert daglig leder
Fleksibel utdanning Norge

Audhild Håvaldsrud
seniorrådgiver
Fleksibel utdanning Norge